

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontrolls författningssamling

ISSN 1400-4682

Utgivare: Anette Arveståhl

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontrolls föreskrifter om längdmått och volymmått för utskänkning

STAFS 2024:3

Publicerad
den 13 maj 2024

Beslutade den 7 maj 2024

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) föreskriver¹ följande med stöd av 4 § förordningen (1993:1066) om måttenheter, mätningar och mätDon.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om nedan definierade längdmått och volymmått som förses med CE-märkning och metrologisk tilläggsmärkning.

Definitioner

2 § I dessa föreskrifter används ord och begrepp i den betydelse som anges i 1 kap. 5 § STAFS 2016:1² om mätinstrument. Dessutom avses i dessa föreskrifter med

1. *bräddmått*: ett volymmått för utskänkning för vilket innervolymen är lika med den nominella volymen,
2. *längdmått*: ett mätinstrument försett med skalmärken vars inbördes avstånd anges i en författningsreglerad måttenhet för längd,
3. *streckmått*: ett volymmått för utskänkning försett med en streckmärkning för nominell volym,
4. *volym*: innervolymen för bräddmått eller innervolymen upp till ett fyllnadsmärke för streckmått,
5. *volymmått för utskänkning*: ett volymmått (till exempel dricksglas, kanna eller fingerborgsmått), konstruerat för bestämning av en angiven volym av en vätska (med undantag för farmaceutiska produkter) som säljs för omedelbar förbrukning, och
6. *volymmått för överhällning*: ett volymmått för utskänkning från vilket vätskan är avsedd att hållas upp innan förbrukning sker.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/32/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av mätinstrument (omarbetning), i lydelsen enligt kommissionens direktiv 2015/13/EU.

² Styrelsen för ackreditering och teknisk kontrolls föreskrifter (STAFS 2016:1) om mätinstrument.

Krav på längdmått och volymmått för utskänkning

3 § För att ett längdmått eller volymmått för utskänkning ska få förseas med CE-märkning och metrologisk tilläggsmärkning enligt 4 kap. 14–25 §§ STAFS 2016:1 om mätinstrument, ska det uppfylla kraven i

1. bilaga 1 till STAFS 2016:1 om mätinstrument med undantag för att ett volymmått inte behöver vara försett med information om dess noggrannhet, och
2. bilagan till dessa föreskrifter.

4 § Längdmåttet eller volymmåttet ska ha genomgått något av följande förfaranden för bedömning av överensstämmelse, som de beskrivs i bilagorna A2, B, D, D1, E, E1, F1, H och G till STAFS 2016:1 om mätinstrument.

Längdmått:

1. F1.
2. D1.
3. B + D.
4. H.
5. G.

Volymmått för utskänkning:

1. A2.
2. F1.
3. D1.
4. E1.
5. B + E.
6. B + D.
7. H.

När krav ställs på tillhandahållande av ett exemplar av försäkran om överensstämmelse, får det tolkas som gällande ett parti eller en sändning i stället för varje enskilt instrument.

-
1. Denna författning träder i kraft den 1 juli 2024.
 2. Genom författningen upphävs styrelsens föreskrifter (STAFS 2016:9) om längdmått och volymmått för utskänkning.
 3. Intyg som utfärdats i enlighet med STAFS 2006:12 om längdmått och volymmått för utskänkning eller STAFS 2016:9 om längdmått och volymmått för utskänkning ska vara giltiga enligt den nya författningen.

På Swedacs vägnar

ULF HAMMARSTRÖM

Mikael Schmidt

Särskilda krav på längdmått och volymmått för utskänkning

Kapitel I – Längdmått

Referensförhållanden

1.1 För måttband lika med eller längre än fem meter får de största tillåtna felen inte överskridas, när måttbanden utsätts för en dragkraft av 50 N eller andra kraftvärden som angetts av tillverkaren och markerats på måttbandet i enlighet därmed, eller i fallet med styva och halvstyva måttband där det inte krävs någon dragkraft.

1.2 Referenstemperaturen är 20 °C, om inte tillverkaren angett något annat och märkt bandet i enlighet därmed.

Största tillåtna fel

2. Det största tillåtna felet, positivt eller negativt i mm, mellan två icke på varandra följande skalmärken är $(a + b \cdot L)$, där

L är värdet på längden avrundat uppåt till helt metervärde, samt

a och b, har de värden som anges i tabell 1 nedan.

När ett avslutande skalintervall (skaldelsvärde) har en yta som gräns, ska det största tillåtna felet för varje avstånd som börjar i denna punkt ökas med det värde som anges i tabell 1.

Tabell 1

Noggrannhetsklass	a (mm)	b	c (mm)
I	0,1	0,1	0,1
II	0,3	0,2	0,2
III	0,6	0,4	0,3
D – särskild klass för pejlingsmåttband ³ . Upp till och med 30 m ⁴ .	1,5	noll	noll
S – särskild klass för spännband för tankar. För varje 30 m-längd när bandet ligger på ett plant underlag.	1,5	noll	noll

³ Tillämpas på viktkombinationer måttband/stickan

⁴ Om den nominella längden överstiger 30 meter ska det största tillåtna felet ökas med 0,75 mm för varje 30-meterslängd.

Pejlingsmåttband kan också vara av klasserna I eller II, varvid det största tillåtna felet är $\pm 0,6$ mm för varje längd mellan två skalmärken, varav det ena på lodet och det andra på måttbandet, när formeln ger ett värde på mindre än 0,6 mm.

Det största tillåtna felet för längden mellan två på varandra följande skalmärken och den största tillåtna skillnaden mellan två på varandra följande skalintervall anges i tabell 2 nedan.

Tabell 2

Intervalllängden (skaldelsvärde), i	Största tillåtna fel eller skillnad i millimeter i respektive noggrannhetsklass		
	I	II	III
$i \leq 1$ mm	0,1	0,2	0,3
$1 \text{ mm} < i \leq 1$ cm	0,2	0,4	0,6

På ett ledat mått ska leden vara sådan att den inte förorsakar några fel, förutom de ovan nämnda, och som överstiger 0,3 mm för klass II och 0,5 mm för klass III.

Material

3.1 De material som används i längdmått ska vara sådana att variationer i längd på grund av temperaturskillnader upp till ± 8 °C i förhållande till referenstemperaturen inte överstiger det största tillåtna felet. Detta gäller inte för längdmått i klass S och klass D där korrigeringsfaktor för värmeexpansion ska tillämpas vid avläsning när så erfordras.

3.2 Mått som tillverkats av material vars dimensioner kan förändras när de utsätts för hög relativ fuktighet får endast inbegripas i klasserna II eller III.

Märkning

4. Måttet ska vara märkt med det nominella värdet. Millimeterskalor ska vara numrerade varje centimeter och mått med ett skalintervall som är större än 2 cm ska ha samtliga skalor numrerade.

Kapitel II – Volymmått för utskänkning

1. Referensförhållanden

1.1 Temperatur: referenstemperaturen för volymmätning är 20 °C.

1.2 Läge för korrekt avläsning: stående fritt på en plan yta.

Tabell 1

	Streckmått	Bräddmått
Volymmått för överhällning		
< 100 ml	± 2 ml	- 0 + 4 ml
≥ 100 ml	± 3 %	- 0 + 6 %
Mått för utskänkning		
< 200 ml	± 5 %	- 0 + 10 %
≥ 200 ml	$\pm (5 \text{ ml} + 2,5 \%)$	- 0 + 10 ml + 5 %

3. *Material*

Volymmått för utskänkning ska tillverkas av material som är tillräckligt styva och dimensionsstabila för att volymen ska hålla sig inom det största tillåtna felet.

4. *Form*

4.1 Volymmått för utskänkning ska utformas så att en ändring av innehållet motsvarande det största tillåtna felet orsakar en nivåförändring av minst 2 mm vid brädden eller fyllnadsmärket.

4.2 Volymmått för utskänkning ska utformas så att uthållandet av hela mängden uppmätt vätska inte hindras.

5. *Märkning*

5.1 Nominell volym ska anges tydligt och outplånligt genom märkning på måttet.

5.2 Volymmått för utskänkning kan även märkas för upp till tre klart urskiljbara volymer, som inte ska kunna förväxlas med varandra.

5.3 Alla måttstreck ska vara tillräckligt tydliga och beständiga så att största tillåtna fel inte överskrids vid användning.